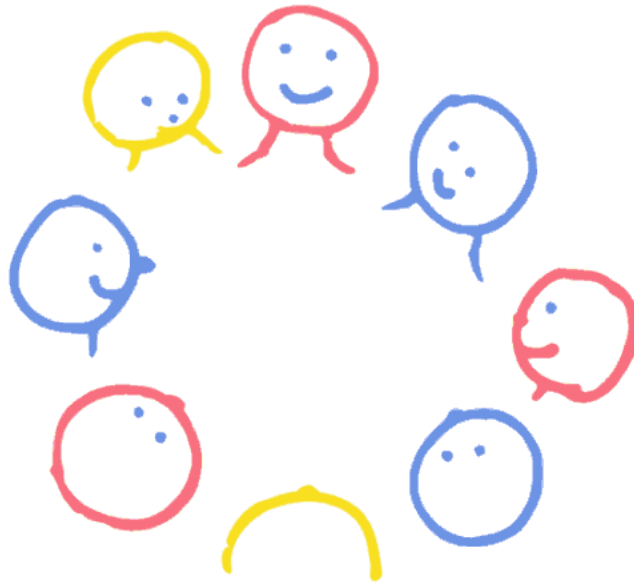

“Invoering groepsplannen”

M. E.

Master Special Educational Needs
Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg
Leerroute: IB Deeltijd 1-jarige opleiding
Studentnummer: 2066161
Begeleid door: Frans Kemmeren
Juni 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting	pag. 3-4
Inleiding	pag. 5-7
Hoofdstuk 1 Aanleiding en probleemstelling	pag. 8-11
Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing	pag. 12-16
Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie	pag. 17-21
Hoofdstuk 4 Data-analyse en resultaten	pag. 22-30
Hoofdstuk 5 Conclusie	pag. 31- 35
Hoofdstuk 6 Evaluatie	pag. 36- 39
Literatuurlijst	
Bijlagen:	
Bijlage 1 Matrix	
Bijlage 2 Uitkomsten interviews in matrix	
Bijlage 3 Vragenlijst team	
Bijlage 4 Ingevulde vragenlijsten team	
Bijlage 5 Uitkomsten onderzoek voor het team	
Bijlage 6 Handreiking groepsplan	
Bijlage 7 Groepsplannen	

Samenvatting

Dit meesterstuk betreft een praktijkonderzoek naar de invoering van groepsplannen op een primaire basisschool. Er wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag:

Hoe kan ik als IB'er ervoor zorgen dat groepsplannen binnen de praktijk ingevoerd om Passend onderwijs beter te realiseren?

In de inleiding wordt een beschrijving van de school en de motivatie en relevantie voor de praktijk voor de invoering van groepsplannen beschreven. De onderwerpen in de theorie die aan bod gaan komen, zijn: Passend onderwijs, groepsplannen en verandermanagement. Ook de competenties waar ik mezelf als IB'er in wil ontwikkelen leg ik hier uit.

In hoofdstuk 1 wordt de probleemstelling van het onderzoek beschreven. Hoe is de huidige situatie aanleiding om het praktijkonderzoek uit te voeren en wat ik denk te bereiken. De onderzoeksvragen en de deelvragen worden beschreven in dit hoofdstuk. De deelvragen zijn:

- Wat is een groepsplan?
- Hoe kan ik effectief groepsplannen invoeren ?
- Hoe past het groepsplan binnen Passend onderwijs?

Ik beschrijf dat ik ernaar toe wil dat de leerkrachten van groep 1- 5 zelfstandig groepsplannen kunnen maken voor een zelfgekozen vakgebied om een goed beeld te krijgen van de hele groep en de zorg voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte te realiseren.

Hoofdstuk 2 gaat betreft de theoretische onderbouwing naar aanleiding van de vragen:

- Wat is een groepsplan?
- Hoe past het groepsplan binnen Passend onderwijs?
- Hoe kunnen verschillen tussen kinderen het beste in een groepsplan worden ingepast?
- Aan welke eisen moet een groepsplan voldoen?
- Hoe kan ik als IB'er het beste een verandering doorvoeren?

Hierbij wordt gebruik gemaakt van theorie van Clijsen (2007), Furman (2007), Huitema (2009), Jepma (2003), Kloosterboer (2005), Mars (2006), Metselaar (2009) en Vernooy (2008).

Hoofdstuk 3 beschrijft welke onderzoeksvormen er gebruikt worden bij de uitvoering van het onderzoek. Het betreft actieonderzoek en de instrumenten zijn interviews en vragenlijsten. In welke stappen de data wordt verzameld en verwerkt. Het verloop van het praktijkonderzoek wordt hierin duidelijk.

In hoofdstuk 4 wordt de analyse van de data en de resultaten beschreven. Per interviewvraag is er een overzicht van de antwoorden en een conclusie. De antwoorden uit de vragenlijsten zijn in cirkeldiagrammen weergegeven waardoor een goed overzicht ontstaat. Ook staan er antwoorden op de deelvragen en de onderzoeksvraag naar aanleiding van de interviews en de vragenlijsten.

In hoofdstuk 5 worden de antwoorden uit het praktijkonderzoek en de antwoorden uit het theorieonderzoek aan elkaar gekoppeld en de deelvragen en onderzoeksvraag beantwoord.

Hoofdstuk 6 is een evaluatie van het onderzoek. Daarbij beschrijf ik hoe ik het als persoon ervaren heb. Ik kijk kritisch naar mezelf en beschrijf hoe ik in de toekomst de invoering kan uitbouwen.

De literatuurlijst en bijlagen zijn achterin te vinden.

Inleiding

Dit onderzoek voer ik uit in het kader van mijn opleiding Master Sen aan de Fontys hogeschool Tilburg.

Mijn naam is Marlies Veelenturf en ben vanaf 1 maart 2009 ben ik IB'er voor de groepen 1 tot en met 5. Mijn collega IB'er is er voor de groepen 6 tot en met 8. Hij is begonnen per 1 september 2009. Beiden waren we voorheen leerkracht, hij van groep 8 en ik van groep 1-2. We hebben dus weinig ervaring met het werk als IB'er. Mijn onderzoek is uitgevoerd op de basisschool waar ik werkzaam ben. De school is een reguliere katholieke basisschool die deel uitmaakt van een stichting. Het is een dorpsschool in een groeiend dorp. Er zijn nog drie andere scholen in het dorp. Er zitten ongeveer 410 leerlingen op de school.

Er zijn 5 kleutergroepen, drie groepen 3, twee groepen 4 en twee groepen 5. In totaal vallen dus 12 groepen onder mijn IB-taken. Dit zijn 18 leerkrachten. De bovenbouw bestaat uit twee groepen 6, twee groepen 7 en twee groepen 8. Er zijn dit jaar geen combinatiegroepen.

Alle groepen zijn vrij grote groepen tot ongeveer 30 leerlingen. Alleen de groepen 3 en de groepen 6 en 7 zijn wat kleiner. De groepen 4 zijn erg groot en hebben ook de nodige zorgleerlingen. Hier ligt voor mij als IB'er het meeste werk dit schooljaar.

Onze school heeft de keuze gemaakt om in het kader van Passend onderwijs een brede school te worden. Dit betekent dat we expertise willen ontwikkelen met betrekking tot kinderen met verschillende problematieken. We zullen in de toekomst een keuze maken welke problematieken wij als team aan kunnen op school.

Motivatie

Het onderzoek betreft de invoering van groepsplannen volgens de 1-zorgroute.

Ik heb gekozen voor dit onderzoek omdat mijn collega IB'er en ik gemerkt hebben dat het werken met individuele handelingsplannen een aantal nadelen heeft. Ook wordt er op veel verschillende manieren omgegaan met handelingsplannen. Hier ga ik in hoofdstuk 1 verder op in. De bedoeling is dat door middel van de groepsplannen door iedereen op eenzelfde manier wordt geregistreerd en gewerkt aan verschillen tussen kinderen.

In de toekomst willen we op school de 1-zorgroute gaan invoeren om de zorgstructuur en de kwaliteit van het onderwijs te kunnen verbeteren. De 1- zorgroute heeft onder andere als doel afstemming en planmatig omgaan met verschillen in onderwijsbehoeften tussen leerlingen. (Weer Samen Naar School plus (WSNS+) en KPC groep, 2007) Het vroegtijdig signaleren en het bieden van onderwijs op maat zijn belangrijke voorwaarden voor Passend onderwijs. Passend onderwijs bieden aan zoveel mogelijk kinderen is een doel van WSNS en de 1-zorgroute past hier helemaal in.

Met het invoeren van groepsplannen voor de groepen 1 tot en met 5 wil ik een begin maken met het veranderen van onze zorgstructuur en stap in de richting doen naar Passend onderwijs.

Competenties

Met het onderzoek wil ik mezelf bekwamen in de competenties met betrekking tot implementerend handelen namelijk het invoeren van vernieuwingen. Werken met individuele leerkrachten gaat me al redelijk af. Ik ondersteun leerkrachten in het vergroten van hun handelingsbekwaamheid door gesprekken te voeren en samen naar oplossingen te zoeken voor problemen met kinderen, ouders en organisatorische problemen. De invoering van groepsplannen en het begeleiden van leerkrachten bij het schrijven van groepsplannen is een uitbreiding op deze ondersteuning.

Het team van de groepen 1 tot en met 5 bestaat uit 18 leerkrachten waarin veel persoonlijke verschillen voorkomen. Bijvoorbeeld verschillen in leeftijd (van 25 jaar tot 64 jaar), ervaring, visie en mentaliteit. Het is voor mij een uitdaging om met al deze leerkrachten een stap vooruit te komen in het schrijven van groepsplannen. De ene leerkracht zal hier meer hulp bij nodig hebben dan de andere en de resultaten zullen dus ook wisselend zijn.

Omgaan met weerstand zal ook een onderdeel zijn van mijn leerproces. Hier heb ik al een paar keer mee te maken gehad en vind dit een moeilijk onderdeel van het IB-werk. Door middel van de oplossingsgerichte benadering wil ik proberen hier goed mee om te gaan.

Implementerend handelen binnen het team komt ook aan bod in dit onderzoek. In de teampresentatie die ik wil gaan geven voor de leerkrachten van de groepen 1 tot en

met 5 wil ik uitleg geven over de groepsplannen en de leerkrachten het inzicht geven in het nut van groepsplannen. De theorie van Mars en Furman over verandermanagement wil ik hierbij gebruiken. Dit is een stuk vergroting van de handelingsbekwaamheid omdat leerkrachten het inzicht krijgen in de doelen van en het werken met de groepsplannen. Daarbij werk ik ook aan competentie 6: bijdragen aan de verrijking van het groepsmeesterschap van groepen binnen het team.

Relevantie

Mijn onderzoek moet er uiteindelijk toe leiden dat individuele leerkrachten hun eigen handelingsbekwaamheid vergroten wat betreft het schrijven en uitvoeren van groepsplannen met behulp van de coaching van mij als IB'er. Dit is een doel wat niet bereikt zal worden voor het einde van de IB-opleiding. Er zal een begin gemaakt zijn wat in de komende jaren verder begeleidt en onderhouden zal moeten worden.

De relevantie van het onderzoek voor de praktijk is groot. Als het proces van invoering goed verloopt, zal dit de zorgstructuur een flinke stimulans geven. Een aantal leerkrachten zullen zich naar mijn verwachting meer bewust worden van het belang van differentiatie in de klas. Een andere groep leerkrachten zal inzien dat het groepsplan een goed werkbaar document oplevert wat helpt om de zorg voor kinderen met speciale onderwijsbehoeften te realiseren. De voordelen van groepsplannen ten opzichte van individuele handelingsplannen worden hierbij duidelijk. Er wordt een stap gezet richting het realiseren van Passend onderwijs.

Theorie

De theorie die ik ga beschrijven omvat de thema's Passend onderwijs, groepsplannen en verandermanagement. Ik heb deelvragen geformuleerd om het onderzoek goed te kunnen onderbouwen. Ik neem de visie van mijzelf, mijn collega IB'er, directeur en de keuze van het team omtrent Passend onderwijs als uitgangspunt.

Hoofdstuk 1 Aanleiding en probleemstelling

Aanleiding

De aanleiding om het thema groepsplannen aan te pakken komt voort uit mijn ervaring van het afgelopen jaar met de handelingsplannen die de leerkrachten schrijven. Er zit een aantal nadelen aan het schrijven van individuele handelingsplannen. Hier lopen leerkrachten tegen aan. Er zijn leerkrachten die hele uitgebreide handelingsplannen schrijven per kind of voor een klein groepje. Vaak is de uitvoering ervan erg lastig omdat het organisatorisch te ingewikkeld is om veel verschillende handelingsplannen uit te voeren. Ook is maar een klein deel van de groep duidelijk in beeld gebracht, namelijk alleen de zwakke kinderen. In andere groepen wordt weinig gedifferentieerd gewerkt. De leerkracht heeft soms niet goed in beeld welk niveau de kinderen hebben. Deze leerkrachten schrijven dan ook weinig handelingsplannen. Ook zijn er leerkrachten die een paar woorden opschrijven en het handelingsplan vervolgens in het dossier doen om er niet meer naar te kijken. Voor deze leerkrachten is het meer een formaliteit omdat het nu eenmaal moet van de IB'er en de inspectie. Ze worden opgesteld maar nauwelijks uitgevoerd. De evaluatie wordt ook vaak vergeten.

In de kleutergroepen wordt nog heel weinig met handelingsplannen gewerkt. Het kleuteronderwijs is het meest gedifferentieerd van de de hele basisschool. Elk kind krijgt op zijn of haar niveau werk aangeboden. Vooral tijdens het werken met onder andere ontwikkelingsmaterialen komt dit naar voren. De kringactiviteiten zijn in de meeste groepen nog wel klassikaal, hoewel er steeds meer met de kleine kring gewerkt wordt. Voor een enkel kind met grote problemen wordt er een handelingsplan geschreven. Het nadeel van individuele handelingsplannen is ook hier dat alleen de hele zwakke leerlingen in beeld gebracht worden en de rest van de groep niet.

Toch zijn er ook groepen waarbij er wel degelijk goede handelingsplannen geschreven worden en uitgevoerd. Dit zijn soms al kleine groepsplannen omdat het

handelingsplannen zijn voor meerdere kinderen tegelijk. Met name in de groepen 3 wordt al heel goed gewerkt met handelingsplannen. De kinderen voor wie nu een handelingsplan wordt geschreven zijn de kinderen die uitval hebben laten zien op één van de toetsen. Daarbij kijken sommige leerkrachten naar de Cito -toetsen, andere naar de methodegebonden toetsen. Voor de A-leerlingen en (hoog)begaafde kinderen staat niets op papier terwijl er in de meeste groepen wel degelijk gedifferentieerd gewerkt wordt met deze kinderen.

Onderzoeksvraag

Ik wil ernaar toe dat de leerkrachten van groep 1- 5 zelfstandig groepsplannen kunnen maken voor een zelfgekozen vakgebied om een goed beeld te krijgen van de hele groep en de zorg voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte te realiseren. De niveaus van de kinderen worden eerst in beeld gebracht met een groepsoverzicht waarna in het groepsplan beschreven wordt hoe er doelgericht met de verschillende onderwijsbehoeften van de leerlingen omgegaan wordt. De achterliggende doelen zijn dat er in een aantal klassen meer gedifferentieerd gewerkt gaat worden en dat in de groepen waarin dit al gebeurt, de zorg beter op papier staat. Ook is een doel dat vele onuitvoerbare handelingsplannen op de lange duur gaan verdwijnen en de werkbare groepsplannen ervoor in de plaats komen. De groepsplannen als onderdeel van de 1-zorgroute is een doel op lange termijn. Daarbij wil ik dat er uiteindelijk naar uitslagen van Cito-toetsen, methodegebonden toetsen en gesprekken met kinderen en observaties gekeken wordt bij het schrijven van een groepsplan. Om te beginnen zullen we starten met alleen de Cito-toetsen en de observaties. Later kan dit uitgebreid worden om een nog scherper beeld te krijgen.

Ook de A-leerlingen en (hoog)begaafde leerlingen zullen meegenomen worden in het groepsplan.

Mijn rol als IB'er wil ik hierin goed bekijken en onderzoeken hoe ik deze verandering het beste kan invoeren.

Mijn onderzoeksvraag luidt als volgt:

Hoe kan ik als IB'er ervoor zorgen dat groepsplannen binnen de praktijk ingevoerd om Passend onderwijs beter te realiseren?

De deelvragen van het onderzoek zijn:

- Wat is een groepsplan?
- Hoe kan ik effectief groepsplannen invoeren ?
- Hoe past het groepsplan binnen Passend onderwijs?

Er is op school al lange tijd geen aandacht besteed aan het schrijven van handelingsplannen. Het onderwerp staat al geruime tijd op de plannig om aangepakt te worden. In het verleden is ooit een handreiking voor het schrijven van een handelingsplan op de interne server gezet, maar deze wordt maar weinig gebruikt door leerkrachten. Over groepsplannen is nog nooit gesproken. Het is dan ook een nieuw onderwerp voor de meesten.

Wat denk ik te bereiken?

Ik denk te bereiken dat een aantal leerkrachten zelfstandig een groepsplan zal kunnen maken voor het einde van het schooljaar. Naar verwachting 3 tot 4 personen. De anderen zullen er meer moeite mee hebben en zal ik moeten blijven ondersteunen. Ik denk te bereiken dat het groepsplan als positief ervaren wordt. Het effect zal zijn dat leerkrachten ervaren dat het groepsplan meer overzicht geeft en beter uitvoerbaar is dan de individuele handelingsplannen. Dit ga ik onderzoeken na de eerste ronde van groepsplannen. Op de lange duur verwacht ik dat er meer gedifferentieerd gewerkt gaat worden.

Ook verwacht ik tegen de nodige weerstand aan te lopen. Een aantal leerkrachten zal enthousiast zijn, maar een aantal zal het op het eerste gezicht als extra werk ervaren en hier niet enthousiast voor zijn. Het is daarom belangrijk dat ik de presentatie heel zorgvuldig voorbereid en vooral de voordelen ervan goed uitlicht. De ervaringen van mijn collega IB'er en nadelen van individuele handelingsplannen zullen daarbij een onderdeel zijn. Ook moet ik goed benadrukken dat we het de eerste keer samen zullen doen. Dit zal wat hopelijk weerstand wegnemen.

Vervolgens zal ik tijdens de groepsbesprekingen oplossingsgericht te werk gaan waardoor leerkrachten met weerstand misschien positiever gaan kijken.

Ik moet niet verwachten dat het bij alle groepen goed zal verlopen. Ik verwacht dat de invoering bij 6 groepen soepel zal gaan en bij 6 zal het wat langer duren. De positieve ervaringen zullen als een olievlek verspreid worden door de school waardoor de weerstand bij leerkrachten af zal nemen en meer mensen enthousiast

zullen worden. Mijn onderzoek is geslaagd als 6 leerkrachten tevreden zijn over het gebruik van de groepsplannen.

Waarom is het belangrijk voor de school?

Het werken met groepsplannen is om verschillende redenen goed voor de school.

Ten eerste is het de bedoeling dat de groepsplannen uiteindelijk gaan dienen als houvast voor de leerkracht om de zorg voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften te realiseren. Als duidelijk op papier staat hoe de komende periode eruit gaat zien wat betreft een vakgebied, zal er doelgerichter gewerkt gaan worden.

Ten tweede zal er in een aantal groepen meer gedifferentieerd gewerkt gaan worden. Als goed in beeld is gebracht hoe elk kind functioneert, kan er beter afgestemd worden op de specifieke onderwijsbehoefte.

Ten derde leidt het schrijven van handelingsplannen nu tot veel irritatie. Leerkrachten zien er het nut niet altijd van in. Het is de bedoeling dat groepsplannen veel meer een werkdocument worden waar de leerkracht houvast aan heeft.

Ten vierde worden in een groepsplan ook de kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong meegenomen. Nu wordt er alleen een handelingsplan geschreven bij achterstand.

Hoofdstuk 2 theoretische onderbouwing

Voorafgaand aan het theorieonderzoek heb ik de volgende deelvragen geformuleerd:

- Wat is een groepsplan?
- Hoe past het groepsplan binnen Passend onderwijs?
- Hoe kunnen verschillen tussen kinderen het beste in een groepsplan worden ingepast?
- Aan welke eisen moet een groepsplan voldoen?
- Hoe kan ik als IB'er het beste een verandering doorvoeren?

In de theorie van A. Clijnen (2007) staat beschreven dat een *groepsplan* een voor een periode vastgestelde aanwijzingen en richtlijnen voor het onderwijs aan een groep leerlingen op basis van informatie over de onderwijsbehoeften van de leerlingen waarmee de leerkracht bepaalde doelen beoogt. Het is een doelgericht, concreet en praktisch plan.

Het onderwijs aan kinderen met specifieke onderwijsbehoeften zal een steeds grotere rol gaan spelen in de toekomst in het kader van Passend onderwijs.

De vraag die hierbij gesteld kan worden is: hoe ga je als school om met verschillen tussen kinderen? Dit vraagstuk is actueel met het zich ontwikkelend beleid rond Passend onderwijs.

Passend onderwijs betekent maatwerk leveren voor ieder kind. A.J. Metselaar (2009) stelt dat ervaringen in het buitenland erop wijzen dat gevarieerde werkvormen, zoals bijvoorbeeld coöperatief leren, tutor leren en heterogene groepen positief uitpakken als het gaat om het meer integreren van leerlingen met een beperking.

Passend onderwijs zal voor onze school een hele cultuurverandering vragen. Het team heeft aangegeven een brede school te willen worden, maar in de praktijk zijn we nog ver weg van het kunnen bieden van een passend onderwijsaanbod aan kinderen met specifieke behoeften zoals beschreven staat in de theorie hierboven. Er wordt namelijk nog vooral via klassikale instructie lesgegeven. Coöperatief leren en tutor leren komt nog nauwelijks voor op onze school. Het groepsplan is de eerste stap om inzichtelijk te maken welke niveaus de kinderen hebben en langzaam

naar meer adaptief onderwijs te gaan. Dit is een proces wat echter langer kan duren omdat het een cultuuromslag betreft.

Vanuit mijn visie en de visie van het team is het de moeite waard om dit te gaan realiseren. De visie dat elke kind een kans verdient en een plekje in de maatschappij ligt hieraan ten grondslag. Onderzoek van Jepma uit 2003 laat zien dat risicoleerlingen ook daadwerkelijk beter af zijn op de reguliere basisschool. Hij zegt dat risicoleerlingen die na een verwijzingsprocedure onderwijs volgen op speciale basisscholen presteren slechter in taal en rekenen dan vergelijkbare risicoleerlingen op reguliere basisscholen. Risicoleerlingen zijn dus beter af met een integratie in de reguliere onderwijspraktijk. Een verklaring kan zijn dat de omgeving uitdagender is in het reguliere onderwijs zoals een rijke taalomgeving en meer mogelijkheden voor sociale interacties. En, zo signaleert Jepma, leren omgaan met verschillen tussen leerlingen is voor aankomende en zittende leraren essentieel. Jepma neemt dan als onderdelen van omgaan met verschillen: adaptief onderwijs, gebruikmaken van informatie- en communicatietechnologie, en het kunnen opstellen, uitvoeren en evalueren van handelingsplannen voor individuele leerlingen. Over groepsplannen spreekt Jepma niet. (Jepma, 2003) Ik wil echter aanvullen dat door middel van een groepsplan leerkrachten meer nadenken en overzicht krijgen over de groep als geheel en mogelijkheden gaan zien om de niveaus aan elkaar te koppelen waardoor bijvoorbeeld de zwakkere kinderen van de sterkere kunnen leren. Dit is adaptief onderwijs ten voeten uit.

Over adaptief onderwijs heeft Kees Vernooy (2008) het ook. Hij gaat hier echter dieper in op de klassensituatie en beschrijft het verschil tussen divergente en convergente differentiatie. Vernooy stelt dat het omgaan met verschillen duidelijk een complexe aangelegenheid is, waarbij moet worden voorkomen, dat de keuze voor een aanpak van het omgaan met verschillen negatieve effecten voor risicoleerlingen heeft. Onderzoek uit de afgelopen decennia heeft duidelijk gemaakt dat risicoleerlingen het beste in heterogeen samengestelde groepen leren en met name meer instructie- en leertijd nodig hebben om bijvoorbeeld van een zwakke een gemiddelde lezer te worden. (Dronkers in Vernooy, 2008)

Convergente differentiatie heeft de minst negatieve effecten voor risicoleerlingen, zowel op cognitief als sociaal-emotioneel gebied. Convergente differentiatie vraagt ook om gerichte implementatie. In de praktijk zullen leerkrachten vooral

geprofessionaliseerd en ondersteund moeten worden door bijvoorbeeld de IB'er bij het vormgeven van intensieve instructie c.q. het klassenmanagement dat dit vereist. Daarnaast is het van belang rekening te houden met het gegeven, dat intensieve instructie alleen bij effectief gegeven groepsinstructie effectief is. Vernooy (2008). Waar Vernooy (2008) het heeft over effectieve instructie, heeft Huitema hier een aantal voorwaarden voor:

- de instructie concentreert zich op één onderwerp
- de lesorganisatie is simpel en elke dag het zelfde.
- er wordt rekening gehouden met verschillen tussen kinderen.

A. Clijsen (2007) beschrijft in zijn theorie over het groepsplan volgens 1-zorgroute zowel de convergente als de divergente differentiatie als model. Bij de divergente differentiatie wordt beschreven dat het veeleer een reflectief karakter heeft en de normen ontbreken. De kinderen krijgen een eigen leerlijn gericht op de zone van naaste ontwikkeling per vakgebied. Vaak wordt divergente differentiatie voor het vakgebied technisch lezen gebruikt. Convergente differentiatie wordt vaak gehanteerd bij rekenen & wiskunde. Hierbij worden voor alle kinderen globaal dezelfde doelen gesteld.

Er wordt in de theorie over het groepsplan volgens 1-zorgroute herhaaldelijk gesproken over het clusteren van kinderen met gelijke onderwijsbehoeften in het groepsplan. Echter op pagina 69 staat een kleine uiteenzetting over het feit dat er vooral kritisch gekeken moet worden naar het clusteren van kinderen in het kader van homogene en heterogene groepen. Hetzelfde argument is hier van toepassing: kinderen leren beter in heterogene groepen dan in homogene groepen. (Clijsen 2007)

Het groepsplan moet volgens Clijsen een looptijd van maximaal 10- 12 weken bedragen. Hij maakt verschil tussen een didactisch groepsplan (convergent), een didactisch groepsplan (divergent) en het pedagogisch groepsplan. Ik zal me hier richten op het didactisch groepsplan. De componenten die aan bod komen zijn de volgende:

- doelen (SMART geformuleerd)
- inhoud (wat bied ik aan?)
- aanpak/methodiek (hoe bied ik het aan?)
- organisatie

- evaluatie

Verandermanagement

Hoe kan het beste een verandering worden ingevoerd?

Furman (2007) schrijft over vijf stappen voor het krijgen van motivatie om doelen te kunnen bereiken: there are five rules governing the motivation of achieving a given goal. (..) These are:

1. you feel the goal is yours
2. the goal is valuable to you
3. you have the confidence that you can make it.
4. you experience progress
5. you are prepared to deal with possible setbacks.

In other words, in order for you to be motivated to achieve a goal you first of all need to feel that the goal is yours, that it is not something someone else has told you to accomplish but something you have yourself decided or at least participated in deciding to accomplish. (Furman pp. 13-14, reader Fontys Hogeschool)

Om weerstand op te vangen is het belangrijk te typeren in welke fase van weerstand men zich bevindt. Daarna kan men de volgende stappen hanteren:

1. Goed kijken en luisteren. Erken de emoties die een verandering oproept. Informeer en bied de mogelijkheid tot inspraak.
2. Feedback geven/ aanspreken. Spreek de ander aan op het gedrag dat de ander laat zien. Hier gaat het niet meer om de verandering zelf.
3. Niets doen. Door enige tijd niets te doen kunnen de betrokkenen zich bezinnen en raad vragen.

Als weerstand zich in een groep voordoet is het belangrijk een goede gespreksstrategie te hanteren. Als eerste wordt er dan gebruik gemaakt van een inventarisatieronde waarin alle betrokkenen hun vragen kunnen stellen. Daarna kan een discussieronde volgen. Echter geef je zo veel aandacht aan de mensen die niet willen, terwijl er ook mensen zijn die wel willen. Je kunt de doelgroep daarom ook inbreng geven. Als het gaat om de invoering van groepsplannen, is de veranderstrategie *leren en ontdekken* en de interactievorm *vormgeven*. Hierbij wordt de verbinding met de streefsituatie gelegd en kan ieder zijn eigen verandering invullen, namelijk de keuze voor een vakgebied en invullen van het groepsplan. Vaak is het dan een klein deel van de organisatie die meedenkt. De anderen kunnen later

meegetrokken worden als de verandering positief resultaat blijkt te geven. Mars (2006)

Kloosterboer schrijft: "Reorganiseren leent zich niet voor een democratisch proces." Hij zegt over de medewerkers dat ze in een lastig parket zitten omdat er voor, over en zonder hen wordt besloten. Als de ruimte van meebeslissen er wel zou zijn, zou dit alleen maar gepaard gaan met onzekerheid en onrust. Hoe kan ik het beste omgaan met het dilemma 'zekerheid versus zelfbeschikking'?

Volgens zowel Kloosterboer als Mars moet ik de medewerkers actief betrekken. De leerkrachten de gedeelde verantwoordelijkheid geven voor de invoering zorgt ervoor dat de dynamiek bevordert wordt en dat de olievlek kan gaan verspreiden. Het 'waarom' van de verandering moet aan bod komen.

Daarna is het belangrijk dat het doel, de reikwijdte en de kaders van de verandering benoemd gaan worden. (Kloosterboer, 2005)

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie

Mijn onderzoeksvraag luidt als volgt:

Hoe kan ik als IB'er ervoor zorgen dat groepsplannen binnen de praktijk ingevoerd worden om Passend onderwijs beter te realiseren?

De deelvragen van het onderzoek zijn de volgende:

- Wat is een groepsplan?
- Hoe past het groepsplan binnen Passend onderwijs?
- Hoe kan ik effectief groepsplannen invoeren ?

Om dit te kunnen onderzoeken gebruik ik de onderzoeksvorm actieonderzoek.

Actieonderzoek is onderzoek dat gericht is op het eigen handelen en de situatie waarin dat handelen plaats vindt. (Harinck 2009)

Ik heb deze vorm van onderzoek gekozen omdat mijn onderzoeksvraag een vraag is naar mijn handelen als IB'er. Dit actieonderzoek heeft een cyclisch karakter. De fasen zijn: planmatig handelen, onderzoeken en reflectie . Als deze cyclus is afgerond, kunnen weer nieuwe vragen ontstaan. Die vragen kunnen weer aanleiding zijn voor de volgende cyclus.

Hieronder beschrijf ik de verschillende fasen en geef hierbij aan hoe ik te werk zal gaan:

Fase 1 planmatig handelen:

In deze fase ga ik de theorie bestuderen over Passend onderwijs, groepsplannen en verandermanagement.

Voorafgaand aan het theorieonderzoek heb ik de volgende deelvragen geformuleerd:

- Wat is een groepsplan?
- Aan welke eisen moet een groepsplan voldoen?
- Hoe past het groepsplan binnen Passend onderwijs?
- Hoe kunnen verschillen tussen kinderen het beste in een groepsplan worden ingepast?

- Hoe kan ik als IB'er effectief invoeren?

Hierbij heb ik als data-verzamelinstrument voor theorie gekozen omdat theorie de blik verrijkt op de onderwerpen. De theorie verheldert begrippen en geeft verbanden aan. De vragen zijn gericht op de praktijk omdat het praktijkgericht onderzoek betreft. De theorie kan mij op nieuwe ideeën brengen en zo meerwaarde aan het onderzoek geven. (Harinck 2009) Door zowel actuele boeken als artikelen te gebruiken, zal ik een actueel beeld krijgen van de onderwerpen. Daardoor zal ik goed voorbereid zijn om de invoering van de groepsplannen uit te voeren.

Aan de hand van deze uitkomsten zal ik de groepsplannen gaan invoeren in de praktijk in de vorm van een presentatie. Daarna zal ik tijdens de groepsbesprekingen met de leerkrachten de groepsplannen gaan maken op een oplossingsgerichte manier waarbij de oplossingen en ideeën vooral uit de leerkrachten zullen komen.

Fase 2 onderzoeken:

Aan de hand van vragen zal ik de leerkrachten interviewen over de ervaringen met de groepsplannen en mijn rol daarin. Het zal antwoord geven op de deelvraag *hoe kan ik effectief groepsplannen invoeren?* Ook zal het interview antwoord geven op de onderzoeksvraag. De doelgroep is de groep leerkrachten waarmee ik de groepsplannen heb gemaakt tijdens de groepsbespreking. Ik zal één interview per leerkrachten afnemen. Ik kies voor een interview en niet voor een vragenlijst om zoveel mogelijk informatie te verkrijgen via open vragen. Dit is niet mogelijk met een vragenlijst.

Het zal de vorm hebben van een semi-gestructureerd interview waarbij een aantal hoofdvragen aan bod zullen komen. Ik kan daarbij als onderzoeker de volgorde aanpassen en ingaan op wat leerkrachten antwoorden.

Hiervoor zal ik een interviewschema opstellen waarin de vragen zijn opgenomen die ik in ieder geval wil stellen. Dit zullen open vragen zijn en een uitwerking van de deelvragen.

Interviewschema:

Ik wil je een paar vragen stellen over de invoering van de groepsplannen en de ervaring die je er tot nu toe mee hebt.

In december heb ik een presentatie gegeven tijdens de bouwvergadering over groepsplannen.

1. Wat deed die presentatie met jou?

Vervolgens zijn we aan de slag gegaan tijdens de groepsbespreking.

2. Wat vond je positief aan het samen invullen van het groepsplan?

3. Heb je verbeterpunten?

4. Wat heeft het opgebracht voor de leerlingen?

5. Wat heb je nodig om door te gaan?

Niet iedereen heeft meegewerkt aan de groepsplannen. Ik heb het voornemen om de ervaringen te presenteren aan het team.

5. Wat zou ik wat jou betreft mee kunnen nemen?

6. Heb je ideeën hoe we anderen enthousiast kunnen maken?

De antwoorden zal ik tijdens het interviewen vastleggen door ze op te schrijven. Het kwalitatieve materiaal wat ik hieruit haal, kan ik gebruiken om er types uit af te leiden. Deze types zijn geconstrueerde beelden die iets weergeven wat bij meerdere mensen te herkennen zijn. Deze interviews ga ik met elkaar vergelijken op zoek naar nog meer gemeenschappelijke kenmerken. De gegevens zal ik vastleggen in een matrix. (zie bijlage 1) Per interviewvraag zal ik een kort antwoord construeren, zo mogelijk in steekwoorden. De vragen die bij elkaar horen worden bij elkaar geplaatst in de matrix. De antwoorden van alle leerkrachten die mee hebben gewerkt, zullen in de matrix verwerkt worden. De matrix helpt mij zo om een gestructureerd beeld te krijgen. (zie bijlage 2)

Als de resultaten van het onderzoek bekend zijn, wil ik deze in het team gaan presenteren. Daarbij wil ik de collega's die meegewerkt hebben vragen de voordelen te noemen van het werken met groepsplannen. Het is belangrijk dat ik deze stappen zowel mondeling als schriftelijk overbreng. De kern van een reorganisatie of veranderingstraject, zo zegt Kloosterboer, ligt in de mondelinge communicatie. (Kloosterboer, 2005)

De leerkrachten die niet mee hebben gewerkt aan de groepsplannen wil ik een vragenlijst laten invullen over de presentatie die ik heb gegeven. (zie bijlage 3)

Daarbij wil ik erachter komen of de olievlek gewerkt heeft.

De resultaten zal ik in cirkeldiagrammen per vraag verwerken.

Als laatste ga ik reflecteren op mezelf en er leerpunten voor de volgende keer uithalen.

Fase 3 reflectie:

In deze fase wil ik de uitkomsten uit de matrix en de cirkeldiagrammen interpreteren en er conclusies aan verbinden. De volgende zaken zijn dan van belang:

- Wat zijn de belangrijkste conclusies?
- Zijn er verbeterpunten uitgekomen voor mij als IB'er?
- Hoe in de toekomst verder?
- Wat heb ik ervan geleerd?

Dit zal ik beschrijven bij het beantwoorden van de deelvragen van het onderzoek in hoofdstuk 5: de conclusie.

Tijdens het onderzoek houd ik rekening met de ethische principes. Ik informeer de collega's in begrijpelijke, concrete taal en houdt me aan afspraken met betrekking tot de terugkoppeling van de resultaten van het onderzoek. De dataverzameling zal zorgvuldig gebeuren, waarbij ik de gegevens eerlijk en precies zal vermelden. Alle uitkomsten en resultaten zullen genoemd worden. Er zal geen informatie achtergehouden worden.

Ik zal collegiaal zijn naar mijn critical friends en hen feedback geven op hun meesterstuk. Als het meesterstuk is afgerond mag het opgenomen in de databank van de Fontys, waarbij ik zorg voor anonimiteit van de leerkrachten op school die meegewerkt hebben aan het onderzoek.

Validiteit en betrouwbaarheid

Het onderzoek zal betrouwbaar zijn omdat bij herhaling hetzelfde resultaat naar voren zal komen. De leerkrachten zijn namelijk geheel vrij om hun eigen mening te geven tijdens de interviews en zullen dit ook doen. De meting is nauwkeurig omdat ik de antwoorden uit de interviews precies formuleer en van hieruit de conclusies trek. Ook de vragenlijsten zijn betrouwbaar omdat er voldoende antwoordmogelijkheden zijn voor de leerkracht en zij eerlijk antwoord zullen geven.

Het beeld zal genoeg valide zijn omdat het zes leerkrachten betreffen die de interviews ondergaan. De vragen zijn zo opgesteld dat ik de juiste dingen meet met betrekking tot mijn onderzoeksvraag en deelvragen.

Ik heb de vragen voorgelegd aan mijn critical friends en begeleider voor ik de interviews heb afgenomen. De op- en aanmerkingen heb ik verwerkt waardoor ik de juiste vragen heb geformuleerd.

De conclusies van het onderzoek ga ik bespreken in de teamvergadering en zal daarbij vragen of de leerkrachten zich hierin herkennen. Daarbij test ik de betrouwbaarheid nogmaals.

Triangulatie

Tijdens het onderzoek maak ik gebruik van meerdere gegevensbronnen, namelijk: theorie, critical friends, de begeleider, interviews met leerkrachten en vragenlijsten. Hierdoor ontstaat triangulatie.

Hoofdstuk 4 Data-analyse en resultaten

Datapresentatie

Hieronder beschrijf ik in steekwoorden de uitkomsten van de interviews. Van de semi- gestructureerde gesprekken heb ik de belangrijkste punten in de matrix gezet waardoor een duidelijk overzicht ontstaat per vraag. (zie bijlage 2)

Ook de antwoorden uit de vragenlijst geven een aantal conclusies die ik hieronder beschrijf.

Data-analyse interviews

Als ik per vraag ga kijken naar de uitkomsten, zie ik een aantal overeenkomsten en verschillen. Die zal ik hieronder met elkaar in verband brengen.

Vraag 1 Wat deed de presentatie met jou?

Met de presentatie was voor alle leerkrachten duidelijk wat ik bedoelde met het groepsplan. Vier van de zes leerkrachten waren enthousiast en zagen meteen de meerwaarde van het groepsplan. Twee waren minder enthousiast maar hebben zich toch aangemeld om te zien of het iets nieuws op zou leveren.

Eén leerkracht is niet bij de presentatie geweest en kon deze vraag niet beantwoorden.

De conclusie die ik hieruit trek is dat de presentatie op zich goed was, maar ik mensen niet meteen allemaal enthousiast kreeg. Dit bleek ook uit het feit dat zes van de twaalf mensen mee wilden werken aan de pilot.

Vraag 2 Wat vond je positief aan het samen invullen?

De ondersteuning van mij als IB'er werd door iedereen positief ervaren. De handreiking werd door één leerkracht als ondersteunend ervaren. (zie bijlage 6) Daar had ze houvast aan. Eén leerkracht vond het groepsplan te summier ingevuld. De meerwaarde van het in beeld brengen van de hele groep werd twee maal genoemd. Eén leerkracht vond de begeleiding fijn omdat ze dan een stok achter de deur had om het ook echt uit te gaan voeren.

De conclusie is dat de begeleiding als IB'er erg belangrijk is. Het gebruik van de handreiking kan voor sommigen zinvol zijn, maar niet voor iedereen.

Vraag 3 Heb je verbeterpunten?

Twee van de zes hadden geen verbeterpunten. Er kwam naar voren dat één leerkracht graag een aantal standaard groepsplannen zou willen die ze dan zelf aanpast op haar groep. Bij vraag 5 kwam dit bij een ander ook naar voren. Een verbeterpunt is ook dat het groepsplan nog gedetailleerder geschreven kan worden, wil het echt een werkdocument worden. Eén ander wilde het groepsplan juist beknopter hebben.

Ook gaf een leerkracht aan hulp te willen bij de uitvoering van het groepsplan.

De conclusie is dat de groepsplannen in de toekomst voor de één gedetailleerder beschreven moeten worden en voor de ander beknopter. Ook het schrijven van een aantal standaard voorbeelden voor taal en rekenen voor de verschillende groepen is een taak voor mij als IB'er. Hierbij kan ik gebruik maken van de voorbeelden uit 1-Zorgroute.

Vraag 4 Wat heeft het opgebracht voor de leerlingen?

Voor drie groepen heeft het niets extra's opgeleverd voor de leerlingen. Er werd al gedifferentieerd gewerkt. De hulp heeft wel geholpen, maar met individuele handelingsplannen zou het ook gewerkt hebben. Drie groepen hebben de individuele handelingsplannen er nog naast gebruikt.

Voor drie groepen heeft het echt geleid tot meer differentiatie en meer begeleiding. Een meer individuelere benadering per kind en een meer gestructureerde opzet van de hulp. Het feit dat de middengroep ook goed in beeld was gebracht was wel een verbetering. Het heeft echter voor drie groepen geen verschil gemaakt in de werkwijze in de groep. Voor drie groepen heeft het wel effect gehad op het werken met de leerlingen.

Als conclusie kan ik stellen dat het in drie groepen meer heeft opgeleverd voor de leerkrachten zelf dan voor de leerlingen. Voor de helft van de groepen heeft het wel

duidelijk iets voor de leerlingen opgeleverd, namelijk meer aandacht voor de middengroep en een meer individuelere aanpak.

Vraag 5 Wat heb je nodig om door te gaan?

Twee leerkrachten gaven aan dat ze een paar standaard voorbeelden handig zouden vinden, voor taal en rekenen bijvoorbeeld. De ondersteuning werd ook genoemd door twee leerkrachten.

Ideeën van anderen over hoe zij het aangepakt hebben werd ook aangegeven door een leerkracht. Twee anderen vonden dat het groepsplan meer gedetailleerd moet worden wil ze ermee door gaan.

Een leerkracht gaf aan dat ze een tussentijdse evaluatie met de IB'er fijn zou vinden. Ook een leerkracht gaf aan een manier te willen om ouders de groepsplannen te laten zien en ondertekenen. Een leerkracht wil de stappen van het zelfstandig werken voor de gemiddelde groep beter beschreven hebben.

Er worden een aantal verschillende dingen genoemd die leerkrachten nodig hebben. Dit zijn taken voor mij als IB'er om aan te gaan werken in de toekomst. Dit wil ik doen samen met de leerkrachten. Door samen na te denken over hoe we deze dingen kunnen verbeteren, ben ik oplossingsgericht aan het begeleiden en zal de betrokkenheid van de leerkrachten alsmaar vergroot worden.

Vraag 6 Wat zou ik mee kunnen nemen in de presentatie van de ervaringen?

Het feit dat het zinvol is om de hele groep in beeld te krijgen in plaats van alleen de zwakke werd vier keer genoemd als ervaring die gedeeld moet worden. Vier maal werd genoemd dat het werk uit handen neemt en niet meer werk oplevert. Dit is belangrijk om te delen met anderen omdat leerkrachten hier bang voor waren.

Ook leerlingen die niet opvallen worden zo niet vergeten, werd eenmaal genoemd. Er was een leerkracht die het voor haar persoonlijk geen meerwaarde vond hebben, maar zich kan voorstellen dat dit voor anderen wel zo is.

Conclusie is dat de positieve ervaringen over het in beeld krijgen van de hele groep en de ervaring dat het niet meer maar minder werk oplevert, gedeeld kunnen worden als ervaringen. De meerwaarde die het voor mensen kan hebben is hierbij belangrijk.

Vraag 7 Heb je ideeën hoe we anderen enthousiast kunnen maken?

Alle antwoorden kwamen neer op het delen van de positieve ervaringen in een vergadering. Met het papieren groepsplan als voorbeeld de praktische voordelen laten zien en mensen overtuigen van de meerwaarde om de hele groep in beeld te krijgen. Als je het op papier zet, wordt je je bewuster van de groep. Dit werd twee maal genoemd.

Het feit dat je van een papieren, individueel kind (individueel handelingsplan) naar een kind gaat wat deel uitmaakt van een groep, werd ook tweemaal genoemd. Het wijzen op de tijdsbesparing werd eenmaal genoemd.

In kleine stapjes beginnen, bijvoorbeeld met één of twee groepsplannen was ook een idee.

De voordelen als: het samen invullen met de IB'er, de voorbeelden die er nu al zijn, de hele groep in beeld hebben, het compacte van een groepsplan en dit heb ik gedaan → zo heeft het gewerkt, zijn positieve ervaringen die meegenomen zouden kunnen worden.

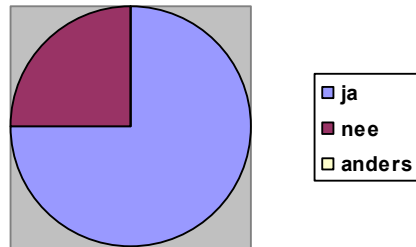
Eén leerkracht wil het verplichten voor iedereen en mensen zo ervaring ermee laten opdoen.

De conclusie is dat de positieve ervaringen en praktische voordelen gepresenteerd kunnen worden in het team om anderen enthousiast te maken.

Data-analyse vragenlijsten

De analyse van de data vanuit de vragenlijsten heb ik in cirkeldiagrammen verwerkt. Er zijn vier leerkrachten die de vragenlijsten hebben ingeleverd. Voor drie van de vier ingevulde vragenlijsten zie bijlage 4. Hieronder per vraag een cirkeldiagram en een korte conclusie.

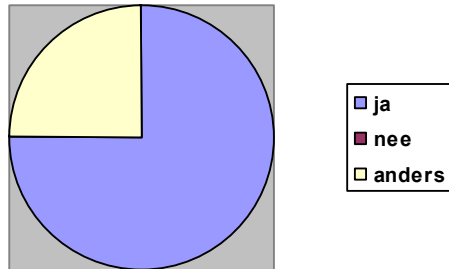
Vraag 1: Heb je hier iets van meegekregen?

Figuur 1

Een leerkracht gaf aan tijdens de bouwvergadering iets gehoord te hebben. Een ander gaf aan dat ik wel eens iets verteld heb en een derde gaf aan dat ze ook al groepsplannen hebben. Ze bedoelen hier naar alle waarschijnlijkheid de handelingsplannen voor een klein groepje.

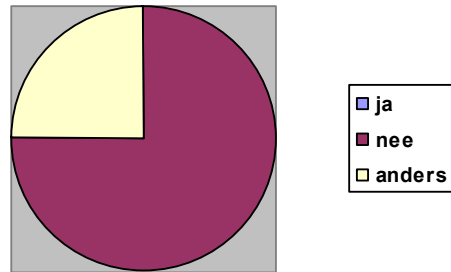
Vraag 2: Zie je voordelen voor het werken met groepsplannen?

Figuur 2

Bij het antwoord 'ja, namelijk...' hebben twee leerkrachten ingevuld dat het effectiever is om groepsplannen te gebruiken. Twee noemden ook het feit dat kinderen in een groepje beter leren en ze zo niet door hebben dat ze ergens moeite mee hebben en misschien de enige zijn. Een andere leerkracht schreef: "Er zijn veel voordelen!"

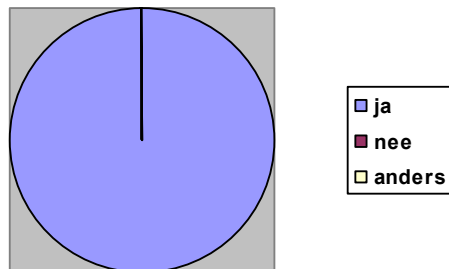
Vraag 3: Zie je nadelen voor het werken met groepsplannen?

Figuur 3

Geen enkele leerkracht gaf aan nadelen te zien. Eén leerkracht gaf aan bij 'Anders...' "Ik ga ermee beginnen." Haar antwoord past eigenlijk ook in de 'Nee' categorie.

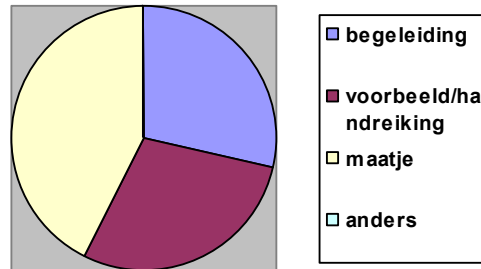
Vraag 4: Zou je met groepsplannen willen gaan werken?

Figuur 4

Alle leerkrachten antwoorden met 'Ja'. Dit is de meest relevante vraag van de vragenlijst. Hieruit blijkt dat de olievlek gewerkt heeft en alle leerkrachten nu enthousiast zijn om te starten met de groepsplannen.

Vraag 5: Wat heb je nodig om met groepsplannen te gaan werken?

Figuur 5

De voorbeelden die ik heb gegeven zijn alledrie twee maal genoemd. Er zijn geen andere mogelijkheden genoemd, wat betekent dat de dingen waarvan ik dacht dat de leerkrachten ze nodig gaan hebben ook herkend worden als zijnde nuttig.

De deelvragen van mijn onderzoek beschreven in hoofdstuk 2 kan ik vanuit het praktijkonderzoek als volgt beantwoorden:

- Wat is een groepsplan?

Een gedetailleerde beschrijving van de hele klas in verschillende niveaugroepen waarin staat wat er gedaan wordt, met welk doel en hoe de leerkracht dit gaat uitvoeren. Er kan tussentijds geëvalueerd worden en ouders kunnen het inzien en ondertekenen.

- Hoe past het groepsplan binnen Passend onderwijs?

Het feit dat een aantal leerkrachten aangeven dat je de groep beter in beeld krijgt, laat zien dat het groepsplan binnen Passend onderwijs past. Als er kinderen met verschillende onderwijsbehoeften in een groep zitten is het zeker van belang dat de groep in kaart gebracht wordt in verschillende clusters om te zorgen dat niemand vergeten wordt en iedereen krijgt wat hij nodig heeft.

Ook de conclusie dat de helft van de leerkrachten gedifferentieerder werken met een groepsplan laat zien dat dit voor Passend onderwijs een hele goede ontwikkeling is.

- Hoe kan ik effectief groepsplannen invoeren ?

Uit het praktijkonderzoek blijkt dat ik als IB'er het beste in kleine stapjes een aantal mensen enthousiast kan maken, waardoor een olievlek kan ontstaan om de anderen mee te krijgen. Het delen van positieve ervaringen en praktische voordelen wordt genoemd als beste manier van invoeren. Een presentatie vooraf om een aantal mensen enthousiast te krijgen, werkt goed zo blijkt uit de interviews. Het feit dat alle leerkrachten na het lezen van de uitkomsten van het onderzoek enthousiast zijn om ook met groepsplannen te gaan werken, blijkt dat ik de invoering op een effectieve manier heb aangepakt.

Als antwoord op de onderzoeksvraag: *Hoe kan ik als IB'er ervoor zorgen dat groepsplannen binnen de praktijk ingevoerd worden om Passend onderwijs beter te realiseren?* kan ik vanuit het praktijkonderzoek concluderen dat bij de invoering van groepsplannen de olievlekmethode voor onze school het beste werkt. Met kleine stapjes mensen enthousiast krijgen door ze ervaringen van anderen te laten horen of lezen is een methode waarvan de meeste leerkrachten denken dat dit zal werken. Dat dit werkelijk zo is, blijkt uit de vragenlijsten.

Door de groepsplannen met ondersteuning van de IB'er in te vullen, zorg je ervoor dat mensen zich bewust worden van de hele groep. Ik ben vanuit de oplossingsgerichte manier te werk gegaan. Door vragen te stellen, kwamen leerkrachten zelf met ideeën en oplossingen. Er wordt naar de hele groep gekeken en elk kind wordt in beeld gebracht. Dit is in het kader van Passend onderwijs essentieel.

Hoofdstuk 5 Conclusies

De deelvragen die ik voor mijn literatuuronderzoek heb geformuleerd waren:

- Wat is een groepsplan?
- Hoe past het groepsplan binnen Passend onderwijs?
- Hoe kunnen verschillen tussen kinderen het beste in een groepsplan worden ingepast?
- Aan welke eisen moet een groepsplan voldoen?
- Hoe kan ik als IB'er het beste een verandering doorvoeren?

De antwoorden hierop zijn terug te vinden in de antwoorden uit het praktijkonderzoek, gebaseerd op zowel de praktijkervaring die ik heb opgedaan met het samen invullen van de groepsplannen als op de antwoorden uit de interviews en de vragenlijsten. Hieronder zal ik de koppeling theorie-praktijk beschrijven.

- Wat is een groepsplan?

De literatuur van 1- zorgroute Clijnen (2007) zegt dat het groepsplan een voor een periode vastgestelde aanwijzingen en richtlijnen voor het onderwijs aan een groep leerlingen op basis van informatie over de onderwijsbehoeften van de leerlingen waarmee de leerkracht bepaalde doelen beoogt. Het is een doelgericht, concreet en praktisch plan. Dit komt tijdens de interviews ook gedeeltelijk naar voren, omdat leerkrachten ervaren dat het groepsplan over het algemeen een zinvol document is om je groep in beeld te krijgen, mits het gedetailleerd beschreven is. De onderwijsbehoeften van de leerlingen wordt duidelijk in beeld gebracht. De effectiviteit wordt ook gezien door twee leerkrachten die nog niet gewerkt hebben met het groepsplan.

- Hoe past het groepsplan binnen Passend onderwijs?

Passend onderwijs betekent maatwerk leveren voor ieder kind zo beschrijf ik in de literatuur in hoofdstuk 2. Oftewel gedifferentieerd werken en adaptief onderwijs. Dit komt ook naar voren in de interviews. De leerkrachten zien door de groepsplannen in dat er niet alleen aandacht moet zijn voor de allerzwaksten, maar voor de hele groep. In het kader van Passend onderwijs zullen er meer zwakke kinderen op het reguliere onderwijs komen. Als dan de aandacht alleen uitgaat naar deze kinderen, zal de

midden- en bovengroep uit het oog worden verloren. Leerkrachten zien nu in dat je de groep als geheel moet zien en zijn door de groepsplannen beter in staat zich bewust te maken van de niveaus in de groep. Jepma zegt in 2003 dat risicoleerlingen op speciale scholen slechter presteren in taal en rekenen dan op de reguliere basisschool. Het maken van groepsplannen voor taal of rekenen, is dus een zinvolle methode om ook deze kinderen in de toekomst op onze school te houden/ krijgen. Omdat de groepen geclusterd worden in drie clusters, is er veel ruimte voor sociale interactie wat de omgeving uitdagender maakt voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeften. Het leren omgaan met verschillen tussen leerlingen voor leerkrachten heb ik met de invoering van de groepsplannen gestimuleerd. Drie leerkrachten zijn namelijk door het schrijven van het groepsplan en mijn oplossingsgerichte begeleiding al wel in staat om meer gedifferentieerd te werken en zijn zo al wat dichterbij Passend onderwijs dan andere leerkrachten. Iedereen doet dit op zijn eigen tempo. De andere leerkrachten zijn nog in het stadium van het in beeld brengen en bewustwording van de verschillende clusters in de klas. Wellicht kan ik deze leerkrachten volgend schooljaar stimuleren om te leren omgaan met deze verschillende clusters. Dit kan ik via de oplossingsgerichte manier van begeleiden bereiken.

We zijn als school nog lang niet bij het Passend onderwijs wat Metselaar (2009) beschrijft, maar de eerste stap is gezet door een manier te vinden om de hele groep in beeld te krijgen, zo blijkt uit het praktijkonderzoek.

- Hoe kunnen verschillen tussen kinderen het beste in een groepsplan worden ingepast?

Tijdens de instructie blijft de hele groep bij elkaar. Dit is wat de literatuur schrijft (hoofdstuk 2) en wat ik ook terugzag tijdens het maken van de groepsplannen. De verwerking en de verlengde instructie, pre-teaching en andere vormen van extra begeleiding worden per cluster gepland, maar de klassikale instructie blijft voor alle kinderen hetzelfde. Dit geldt vooral voor het vak rekenen. Voor technisch lezen ook, maar toch in mindere mate. Sommige leerkrachten laten de sterkere leerlingen alvast aan het werk gaan, terwijl de andere twee clusters wel de instructie volgen. Ook het feit dat divergente differentiatie vaak voor het vakgebied technisch lezen gebruikt wordt en convergente differentiatie bij rekenen & wiskunde, zoals Clijsen schrijft, zag ik terugkomen in de praktijk. Bij technisch lezen liggen de niveaus

namelijk verder uit elkaar dan bij rekenen, waarvoor voor technisch lezen automatisch gekozen is voor divergente differentiatie. Met de theorie van Vernooij in mijn achterhoofd, zal ik dit onderwerp in de toekomst nog aan bod laten komen, omdat voor risicoleerlingen convergente differentiatie de minst negatieve effecten geeft, zoals Vernooij schrijft. Zie hoofdstuk 2.

- Aan welke eisen moet een groepsplan voldoen?

Het groepsplan moet volgens Clijnen een looptijd van maximaal 10- 12 weken bedragen. Dit is in de praktijk nog niet helemaal terug te zien. Bij sommige clusters, met name de zwakkere leerlingen heb ik dit wel geprobeerd, maar ik merkte dat leerkrachten toch graag de Cito-toetsen in juni als evaluatiemoment nemen. Dit geeft ze houvast. Zo hebben we het altijd gedaan. Bij drie van zes groepsplannen was de looptijd voor een bepaald cluster wel korter er werd er tussentijds geëvalueerd. De componenten die aan bod horen te komen vanuit de theorie van Clijnen, zijn allemaal aan bod gekomen.

Een leerkracht vond het nog te summier ingevuld. Zij heeft liever een wat uitgebreider groepsplan. Het idee om verschillende standaard-groepsplannen te maken, geeft mij de mogelijkheid om te zorgen dat de groepsplannen aan de eisen van 1- zorgroute blijven voldoen.

- Hoe kan ik als IB'er het beste een verandering doorvoeren?

De antwoorden die ik terugkreeg van de leerkrachten kwamen erg overeen met de theorie van Mars en Kloosterboer.(zie hoofdstuk 2)

Mars schrijft dat het belangrijk is om bij het invoeren van een verandering een voorstelling te maken van de streefsituatie. Maak het zo concreet mogelijk door bijvoorbeeld een voorbeeld te laten zien van het te bereiken doel. Dit heb ik gedaan door tijdens de presentatie een voorbeeld uit de bovenbouw mee te nemen en de voordelen te benoemen. Daardoor heb ik zes mensen enthousiast gekregen om mee te werken aan de pilot. De doelgroep betrekken bij de verandering is een ander vereiste. Benoem de voor- en nadelen van de verandering en ga in op wat er verandert. Dit maakt het concreet. Tijdens de interviews kwam naar voren dat ik de ervaringen van degenen die gewerkt hebben met het groepsplan mee moet nemen om anderen mee te krijgen. Daarbij noemden de leerkrachten ook dat ik de voordelen moet noemen en concreet moet laten zien wat het heeft opgeleverd.

De veranderstrategie zoals Mars die beschrijft kan hier dus ook werken. De anderen worden als een olievlek meegenomen door de positieve ervaringen van de enthousiaste leerkrachten.

De theorie van Mars herken is dus goed in de praktijk. Ook het gedachtegoed van Furman heeft gewerkt in de praktijk. Door de mensen zelf te laten kiezen of ze aan de pilot mee wilden werken, werd het hun eigen doel. Niet iets wat opgelegd is, maar waar ze zelf voor hebben gekozen. Daardoor waren ze ook betrokken en heeft de verandering gewerkt.

Wat ook duidelijk naar voren kwam was de begeleiding van mij als IB'er die essentieel is voor het veranderingsproces door met mensen op een oplossingsgerichte manier in gesprek te gaan. Laat mensen niet zwemmen, maar ga samen in gesprek, waarbij de IB'er zoveel mogelijk vragen stelt en de antwoorden uit de leerkrachten laat komen. Zo kunnen ze de voordelen ervaren. Leerkrachten gaven aan dat zowel de begeleiding van de IB'er, een voorbeeld/ handreiking als een maatje met ervaring gewenst zijn om te starten met het schrijven van groepsplannen. Dit zijn zaken die ik meeneem naar volgend jaar.

Weerstand heb ik ook ervaren tijdens de presentatie. Een aantal leerkrachten wilden niet meewerken omdat ze de meerwaarde er niet van zagen en ze dachten dat het extra werk op zou leveren. Deze mensen zijn toch enthousiast geworden door de ervaringen van anderen zo blijkt uit de vragenlijsten.

<i>Hoe kan ik als IB'er ervoor zorgen dat groepsplannen binnen de praktijk ingevoerd worden om Passend onderwijs beter te realiseren?</i>

De onderzoeksvraag kan ik beantwoorden door de gecombineerde conclusies uit het praktijkonderzoek en het theorieonderzoek:

Als IB'er kan ik het beste groepsplannen invoeren door de veranderstrategie te hanteren waarbij ik een aantal mensen enthousiast krijg door voordelen en concrete voorbeelden te noemen. Daarna krijg ik meer mensen mee die ook enthousiast worden. De leerkrachten hebben een aantal dingen nodig om door te gaan met de groepsplannen, zoals ik boven beschreven heb.

Dit betekent dat ik als IB'er de volgende aanbevelingen heb voor de toekomst:

- standaard groepsplannen maken voor taal en rekenen voor de groepen 1-5.
- een manier vinden om ouders te kunnen betrekken bij de groepsplannen zonder dat de privacy van andere kinderen in het gedrang komt.
- goede oplossingsgerichte begeleiding geven tijdens het schrijven. Vragen stellen en de oplossingen vanuit de leerkracht laten komen. Voorlopig zal ik het komend jaar de groepsplannen nog samen blijven schrijven, ook met de leerkrachten die het al eens gedaan hebben.
- zorgen dat er doelen worden gesteld voor 10-12 weken en voor een tussentijdse evaluatie zorgdragen.
- presentatie geven samen met de leerkrachten uit de pilot om de ervaringen te delen met de rest van het team.
- maatjes- werk stimuleren.

Dit zijn taken die ik samen met mijn collega IB'er uit wil gaan voeren. Waar het kan, wil ik het team erbij betrekken. Samen zijn we dan verantwoordelijk voor de verandering.

Daarbij zal het groepsplan vooral gaan over de verwerking na de klassikale instructie.

In de toekomst zullen we meer naar heterogene groepen toe werken, maar het komend jaar zal ik me nog vooral richten op de homogene groepen.

De differentiatie zal voor sommige groepen al toenemen door de groepsplannen.

Door dit praktijkonderzoek ben ik me er bewust van geworden dat voor de meeste leerkrachten het doel zal zijn: bewustworden van de niveaus in de groep.

Dit verschil tussen leerkrachten moet ik als IB'er goed in de gaten houden. Net zoals de leerkrachten in de zone van naaste ontwikkeling van de kinderen blijven, moet ik als IB'er ook in de zone van naaste ontwikkeling van de leerkrachten gaan zitten.

Door oplossingsgerichte gesprekken te voeren, kom ik er achter waar mensen staan in hun ontwikkeling en hoe ik ze een stapje verder kan helpen.

Dan zal het veranderingstraject kans van slagen hebben.

Hoofdstuk 6 Evaluatie onderzoek

Start van het onderzoek:

Ik wist al vrij snel welk onderwerp ik wilde gaan aanpakken en waarom. Het feit dat de invoering van groepsplannen een veranderingstraject was, gaf mij wel veel onzekerheid. Vooral omdat er op school altijd veel weerstand is geweest tegen vernieuwingen en veranderingen. Ik wist wel dat ik aan de slag wilde met groepsplannen, maar hoe ik dat precies moest doen, was nog lastig. Hoe zou ik met de weerstand om moeten gaan?

Het bespreken van de casussen in de LOL-bijeenkomsten heeft mij geholpen meer inzicht te krijgen in mezelf. Ik was een denker en beslisser, wat betekende dat mijn valkuil was: dingen bedenken en beslissen, waarna anderen mijn ideeën mogen uitvoeren. Ik kwam er al snel achter dat ik meer moest gaan doen.

Het praktijkonderzoek was een mooie kans om dit daadwerkelijk in uitvoering te brengen.

Invoering groepsplannen

Wat ik jammer vind, is dat de module IB04 van K.-J. Kuper over veranderingsprocessen pas aan het eind van het jaar gegeven is. Als ik deze module aan het begin had gehad, was ik waarschijnlijk zekerder geweest en meer thuis in veranderingsprocessen. Naar eigen inzicht en met gebruik van de theorie van Mars (2006) en Furman (2007) heb ik het veranderingsproces ingezet op school. Ik kreeg best wel wat weerstand van het team en er waren maar zes collega's die mee wilden werken aan de pilot voor de groepsplannen.

Daardoor werd ik me bewust van mijn tweede valkuil: te snel willen gaan. Het liefst was ik met het hele team in een keer overgegaan op groepsplannen. Het feit dat veranderingsprocessen langzaam ingezet moeten worden met kleine stapjes tegelijk, heeft mijn ogen ook geopend. Gelukkig kwam ik hier net op tijd achter en kon ik mijn strategie nog aanpassen van snel en groot veranderen → naar klein en langzaam veranderen. De theorie en de gesprekken in de LOL-bijeenkomsten hebben me dit inzicht gegeven.

Ook de theorie over groepsplannen en Passend onderwijs heeft me wat geleerd, namelijk hoe het groepsplan past binnen Passend onderwijs, hoe het groepsplan er

uit moet zien en wat belangrijk is om op te letten bij de uitvoering van een passend onderwijsaanbod voor elke kind.

Het maken van de groepsplannen tijdens de groepsbesprekingen vond ik soms lastig. Ondanks dat ik mezelf goed ingelezen had en informatie opgevraagd had bij anderen IB'ers, was het groepsplan voor mij ook nieuw. Samen met de leerkracht kwam ik er wel uit, maar het zijn geen perfecte groepsplannen geworden. Volgend jaar zal we samen nog moeten groeien in het maken van groepsplannen.

Praktijkonderzoek

Het afnemen van de interviews vond ik spannend, omdat ik bang was voor kritiek. Toen ik echter bezig was, bleek dat de leerkrachten op één na allemaal enthousiast waren. Dat vond ik erg leuk! Ik werd er sterker van en kon daardoor de kritiek die er wel was, beter oppakken. De leerkracht die niet zo tevreden was, voelde zich bezwaard dat ze negatieve feedback gaf. Ik heb haar gezegd dat ik alleen maar leer van feedback en ze zich niet bezwaard hoefde te voelen. Hierdoor heeft ze wel eerlijk haar mening durven geven. Het was toch een fijn gesprek.

De uitkomsten van het onderzoek zijn zo positief dat ik erg tevreden ben met het resultaat. Ook de uitkomsten uit de vragenlijsten waaruit blijkt dat ik alle leerkrachten heb meegekregen met mijn onderzoek, geeft me veel zelfvertrouwen. Het vervolg van het traject kan ik nu vol vertrouwen in gaan.

Helaas heeft de tijdsdruk van de inleverdatum en het feit dat mijn bruiloft in de periode van afronding viel, ervoor gezorgd dat ik niet het hele onderzoek heb kunnen presenteren aan het team. Ik had graag mondeling de positieve ervaringen toegelicht en de mensen aan het woord gelaten die met de groepsplannen gewerkt hebben. Omdat de vragenlijsten van de andere collega's nog ingevuld moesten worden, had ik hier geen tijd meer voor. Daarom heb ik de uitkomsten op papier en per mail verspreid en heb meteen de vragenlijsten laten invullen.

Het nadeel hiervan is dat collega's bekopte informatie hebben gelezen en de ervaringsdeskundigen niet zelf aan het woord hebben gehoord. Ik ben me ervan bewust dat de vragenlijsten daarom minder positief ingevuld hadden kunnen worden dan wanneer het mondeling was toegelicht. Dit is in de praktijk echter niet gebeurd.

Als aanbeveling/taken voor de toekomst heb ik opgenomen dat ik het nog in de vergadering ga presenteren.

Ik vind praktijkonderzoek erg belangrijk in het onderwijs. Vaak worden dingen wel besloten of uitgeprobeerd, maar echt in gesprek gaan met mensen en kijken wat er leeft, wordt vaak overgeslagen. Nu ik zo goed op de hoogte ben van de meningen van de leerkrachten, kan ik ook beter inspelen op hun hulpvragen. Ook het stuk theorie wordt vaak overgeslagen. Dat is jammer, want je kunt zaken vaak goed onderbouwen vanuit theorie. Hierdoor kom je professioneler en zekerder over. Als persoon ben ik nu veel meer een doener geworden. Ik durf sneller zaken uit te voeren en stel het 'doen' niet zo lang meer uit. Ik ben een sterkere IB'er geworden hierdoor.

LOL-bijeenkomsten en critical-friends

Tijdens de LOL-bijeenkomsten hebben we een aantal keer gesproken over de vorderingen van het onderzoek. Dit heeft mij erg geholpen om de juiste beslissingen te maken bijvoorbeeld met betrekking tot de onderzoeksvraag of de onderzoeksinstrumenten. Het is zinvol om met critical-friends te mailen en van drie verschillende personen feedback te krijgen. De samenwerking verliep ook goed. Alle critical-friends waren bereid om elkaar te helpen. Daardoor hebben we denk ik allemaal veel geleerd.

De hoofdstukken vier en vijf vond ik de meest interessante omdat je daar de resultaten ziet van je eigen handelen. Omdat ik van tevoren zo bang was voor negatieve resultaten, was ik blij dat de meeste leerkrachten wel enthousiast waren. Je leert natuurlijk ook wat je de volgende keer anders zou doen.

Competenties

Als ik terugkijk op het hele proces van het onderzoek, kan ik stellen dat ik er erg veel van geleerd heb en me als IB'er bekwaamd heb in competentie 8: *de IB'er draagt zorg voor ondersteuning van groepen binnen het team, c.q. het team als totale groep in het vergroten, c.q. verwerven van de handelingsbekwaamheid*. Dit omdat ik een aantal leerkrachten heb geholpen met het inzichtelijker krijgen van de niveaus in de

groep en een aantal leerkrachten heb gestimuleerd om meer gestructureerd te werken.

Competentie 12: *de IB'er draagt zorg voor systematische gegevensverzameling en rapportage t.b.v. beleidsontwikkeling*. Het praktijkonderzoek is een vorm van systematische gegevensverzameling wat ik heb uitgevoerd om een betere zorgstructuur te bewerkstelligen.

En competentie 16: *de IB'er geeft vorm aan de functionaliteit en ontwikkeling van IB-schap binnen de context van de schoolorganisatie*. Het feit dat ik als IB'er een veranderingstraject heb ingezet, is nieuw bij ons op school. Voorheen kwamen veranderingen en vernieuwingen vanuit de directie. Ik heb laten zien dat ik dit als IB'er aan het ontwikkelen ben.

Ik ben een stukje hoger gekomen op de ladder van de IB'er.

Literatuurlijst

Clijisen, A. (2007) *Handreiking 1-zorgroute voor leerkrachten en IB'ers*, Weer Samen Naar School +.

Furman, B, Ahola T. (2007) *Change through cooperation. Handbook of reteaming. The art of motivation people to change what they want to change*. Helsinki: Helsinki Brief Therapy Institute (reader Fontys Hogeschool module IB04)

Harinck, F. (2009) *Basisprincipes praktijkonderzoek*, Antwerpen/ Apeldoorn: Garant

Huitema, S. (2009, september) Dagelijks instructie voor de hele groep, *Jeugd en School en Wereld*, 1, 18-21.

Jepma, IJ. (2003) De schoolloopbaan van risicoleerlingen in het primair onderwijs, www.didaktief.nl/dossiers.

Kloosterboer, P., (2005) *Voor de verandering. Over leidinggeven aan organisatieverandering*. Den Haag: Sdu uitgevers.

Mars, A. (2006) *Hoe krijg je ze mee? Vijf krachten om een verandering te laten slagen*. Assen: van Gorcum

Metselaar, A.J. (2009) *Naar een brede school voor Passend onderwijs*, INOS Stichting Katholiek Onderwijs Breda.

Vernooy, K. (2008) *Omgaan met verschillen nader bekeken. Wat werkt?*, <http://www.onderwijsmaakjesamen.nl/>

Bijlage 1 matrix

	Invoering groepsplannen			Ervaringen van leerkrachten			
Vraag/ Leerkr	1. presen- tatie	6. erva- ringen	7. ideeën	2. invullen groeps- plan	3. verbeter punten	4. op- brengst ln.	5. nodig om door te gaan.
Lkr. 1							
Lkr. 2							
Lkr. 3							
Lkr. 4							
Lkr. 5							
Lkr. 6							

Bijlage 2 uitkomsten interviews in matrix

Vraag/ Leerkr.	Invoering groepsplannen			Ervaringen van leerkrachten			
	1. presentatie	6. ervaringen	7. ideeën	2. invullen groepsplan	3. verbeterpunten	4. opbrengst lln.	5. nodig om door te gaan.
Lkr. 1	n.v.t.	Zinvol Bewuster beter nadenken. Niet meer werk.	Papier laten zien, Meerwaarde vertellen	Handreiking, begeleiding IB	nee	Middengroep beter in beeld.	Ervaringen anderen. Handtek. ouders
Lkr. 2	Enthusiasme, mogelijkheden zien	Bewust middengroep, je vergeet niemand.	Klein beginnen. Voorbeelden en ervaringen delen. Compacter. Groepskind ipv. papieren kind. Samen invullen.	Al pratende kom je tot meer conclusies Begeleiding prettig.	Halverwege evaluatie Standaard voorbeelden maken	Meer indivi. benadering	Tussentijdse evaluatie. Standaard voorbeeld taal en rek.
Lkr. 3	Beetje nieuwsgierig of het iets nieuws op zou leveren.	Hp's werken voor ons goed.	Overtuigen, ervaringen praktijk delen, effect beschrijven.	Simpel, maar te simpel.	Details vermelden over werkwijze.	Niets meer dan normaal, IHP ernaast.	Details erbij.
Lkr. 4	Enthusiast: meer-	Geen extra werk.	Verplichten en laten	Ondersteuning.	nee	Hulp heeft ge-	Ondersteuning

	waarde, bang meer werk.	Heel goed om groep te overzien.	ervaren +begeleiding.	Goed om hele klas in beeld te hebben.		holpen maar was met IHP ook.	en standaard plan.
Lkr. 5	Enthousiast.	Sneller, effectiever, groep ipv indiv. Meer overzicht .	Wijzen op tijdsbesparing, Meer overzicht	Samen nadenken, ondersteuning → stok achter de deur	Ondersteuning bij uitvoering organisatie.	Meer gestructureerde aanpak lln. Betere hulp.	Ondersteuning, meer handen in de klas.
Lkr. 6	Zag op tegen extra werk.	Alle lln op 1 lijst.	/	Samen nadenken	Nog beknopter.	Niets meer.	Stappenplan voor gemiddelde groep. Afkruisformulier

Bijlage 3 vragenlijst team

De pilotgroep is met groepsplannen aan het werk gegaan.

1. Heb je hier iets van meegekregen?
 - Ja, namelijk.....
 - Nee ik heb er niets van meegekregen.
2. Als je resultaten van het onderzoek leest, zie je dan voordelen van het werken met groepsplannen?
 - Ja, namelijk,.....
 - Nee, want.....
 - Anders:
3. Zie je nadelen van het werken met groepsplannen?
 - Ja, namelijk.....
 - Nee
 - Anders:.....
4. Zou je met de groepsplannen willen gaan werken?
 - Ja, ga door naar vraag 5
 - Nee, want.....
 - Anders,.....
5. Wat heb je nodig om met groepsplannen te gaan werken? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Begeleiding van de IB'er
 - Een voorbeeld en/of handreiking
 - Een maatje met ervaring uit de pilotgroep.
 - Anders, namelijk.....

Bijlage 4 ingevulde vragenlijsten team

Vragenlijst nummer 1 onderzoek groepsplannen n.a.v. resultaten

De pilotgroep is met groepsplannen aan het werk gegaan.

1. Heb je hier iets van meegekregen?
 - Ja, namelijk via de onderbouwvergadering.
 - Nee ik heb er niets van meegekregen.
2. Als je resultaten van het onderzoek leest, zie je dan voordelen van het werken met groepsplannen?
 - Ja, namelijk de kinderen hebben niet in de gaten dat zij ergens in uit vallen en daar extra oefeningen voor krijgen en ze ervaren dat zij niet de enige zijn die iets niet beheersen.
 - Nee, want.....
 - Anders:
3. Zie je nadelen van het werken met groepsplannen?
 - Ja, namelijk.....
 - Nee
 - Anders:.....
4. Zou je met de groepsplannen willen gaan werken?
 - Ja, ga door naar vraag 5
 - Nee, want.....
 - Anders,.....
5. Wat heb je nodig om met groepsplannen te gaan werken? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Begeleiding van de IB'er
 - Een voorbeeld en/of handreiking
 - Een maatje met ervaring uit de pilotgroep.

Vragenlijst nummer 2 onderzoek groepsplannen n.a.v. resultaten

De pilotgroep is met groepsplannen aan het werk gegaan.

1. Heb je hier iets van meegekregen?
 - **Nee ik heb er niets van meegekregen.**
2. Als je resultaten van het onderzoek leest, zie je dan voordelen van het werken met groepsplannen?
 - Ja, namelijk,.....
 - Nee, want.....
 - **Anders: ...ik maakte altijd al voor alle kinderen een planning n.a.v. de werkhouding en concentratie van de kinderen**
3. Zie je nadelen van het werken met groepsplannen?
 - Ja, namelijk.....
 - Nee
 - **Anders: ik ga ermee beginnen**
4. Zou je met de groepsplannen willen gaan werken?
 - Ja, ga door naar vraag 5
 - Nee, want.....
 - **Anders,. Zie vraag 3**
5. Wat heb je nodig om met groepsplannen te gaan werken? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - **Een voorbeeld en/of handreiking**

Vragenlijst nummer 3 onderzoek groepsplannen n.a.v. resultaten

De pilotgroep is met groepsplannen aan het werk gegaan.

1. Heb je hier iets van meegekregen?
 - **Ja, namelijk.wij hebben ook al groepsplannen in de groep nav toets resultaten.....**
 - Nee ik heb er niets van meegekregen.
2. Als je resultaten van het onderzoek leest, zie je dan voordelen van het werken met groepsplannen?
 - **Ja, namelijk,.het werkt effectiever en is voor de kinderen prettiger om in een groepje te werken, zo leren ze ook nog van elkaar.....**
 - Nee, want.....
 - Anders:
3. Zie je nadelen van het werken met groepsplannen?
 - Ja, namelijk.....
 - **Nee niet echt**
 - Anders:.....
4. Zou je met de groepsplannen willen gaan werken?
 - **Ja, ga door naar vraag 5**
 - Nee, want.....
 - Anders,.....
5. Wat heb je nodig om met groepsplannen te gaan werken? (meerdere antwoorden mogelijk)

xBegeleiding van de IB'er

xEen voorbeeld en/of handreiking

xEen maatje met ervaring uit de pilotgroep.

Bijlage 6 handreiking groepsplan

Groepsplan: Groep: Leerkracht:			Datum: Periode: t/m Methode:		
---	--	--	---	--	--

Subgroep/ namen	Wat wil ik bereiken? (doel)	Inhoud (middelen, materialen)	Aanpak/ methodiek (hoe bied ik het aan?)	Organisatie (duur, frequentie, wanneer?)	Evaluatie (hoe en wanneer?)
Groep 1 : T. v.d. B. D. S. S. T. B. v. D.	Welke doelen streef je na? concreet specifiek, meetbaar, realistisch. Aan de hand van de leerlijnen/methode Bijvoorbeeld: Op 23 mei lezen de kinderen AVI 3 instructie.	Wat voor stof bied je aan naast de methode? (computer programma's, extra leermiddelen, verdiepingsstof, verrijkingsstof, aanvullende leerstof)	Welke didactische en pedagogische interventies bied je aan? (verlengde instructie, begeleide inoefening, meer leertijd, feedback, visualiseren, structureren, kleine stapjes, enz.)	Hoe organiseer je het? Wie doet wat in de klas? Hoe lang en wanneer?	Evalueren concreet beschrijven. Wat gebruik je hiervoor? Observaties, toetsen, gesprekken, enz
Groep 2:					
Groep 3:					
Evaluatie: resultaten					
Vervolgacties: nieuw groepsplan, aanmelding ZT, melding IB'er enz.					

Bijlage 7 Groepsplannen

Groepsplan: Technisch lezen Groep: 3B Leerkracht: M. / M.	Datum: 1 maart 2010 Periode: 08.03.10 – 09.04.10 Methode: Veilig leren lezen (2^e maandversie)
--	---

Subgroep/ namen	Wat wil ik bereiken? (doel)	Inhoud (middelen, materialen)	Aanpak/ methodiek (hoe bied ik het aan?)	Organisatie (duur, frequentie, wanneer?)	Evaluatie (hoe en wanneer?)	Evaluatie
1. D. B. S.	Motivatie in lezen behouden.	Zonmaterialen VLL	Zelfstandige verwerking van zonmaterialen	Dagelijks tijdens zelfstandig werken VLL. 20 – 30 minuten	Lente- signalering in week 15	Allen goed gescoord. Blijven in zonprogramma.
2. N. T. C. K. K. J. B. Q. R. H. M. S.	Basisstof	Methode			Lente- signalering in week 15	<u>C.</u> : naar zonprogramma <u>K. en N.</u> : niet vooruit gegaan -> in extra hulp <u>Rest</u> : blijft in maanprogramma.

3. W. L. A. O.	AVI M3 behaald tijdens lente- signalering.	V&V- leesbladen Leesboekje VLL	Racelezen Pré-teaching Voor-koor-door	4x per week racelezen (individueel, 1 minuut) Indien op planning: préteaching van V&V (individueel, 5 minuten) Indien op planning: préteaching leesboekje (in groepje, 10 minuten) 5x per week voor-koor-door tijdens BAVI-lezen (in groepje, 15 minuten)	Lente- signalering in week 15	<u>L.</u> : niet vooruit gegaan ➔ eigen programma met meer individuele hulp <u>Rest</u> : vooruit gegaan, maar nog niet op overgangsniveau -> blijven in extra hulp.
Vervolgacties: - nieuw groepsplan - groepshp voor W., A., O., K. en N. (lezen allen op M3 beheersingsniveau) - individueel hp voor L. (leest op AVI start-niveau)						

Groepsplan: Technisch lezen
Groep: 3B
Leerkracht: M. / M.

Datum: 24 april 2010
Periode: 26.04.10 - 25.06.10
Methode: Veilig leren lezen (2^e maanversie)

Subgroep/ namen	Wat wil ik bereiken? (doel)	Inhoud (middelen, materialen)	Aanpak/ methodiek (hoe bied ik het aan?)	Organisatie (duur, frequentie, wanneer?)	Evaluatie (hoe en wanneer?)	Evaluatie
1. C. D. B. S.	Motivatatie in lezen behouden + oefenen op eigen (hoger) niveau.	VLL zonprogramma (wb + lb)	Zelfstandige verwerking van zonmaterialen	Dagelijks tijdens zelfstandig werken VLL (20 minuten)	Eindsignalering in week 26	
2. T. K. J. B. Q. R. H. M. S.	Volgen van de basisstof	VLL maan- programma	Basisprogramma		Eindsignalering in week 26	
3. W. A. N. O. K.	Tenminste AVI E4 op instructie- niveau tijdens eindsignalering.	Leesbladen Woordzetter Leesboekje VLL Veilig & Vlot	Pré-teaching Voor-koor-door	<u>Tijdens inloop 's morgens:</u> - préteaching Veilig&Vlot (indien op planning, in groepje, 10 minuten) - préteaching leesboekje (indien op planning, in groepje, 15 minuten) <u>Tijdens BAVI-lezen:</u>	Eindsignalering in week 26	

				- leesbladen Woordzetter (5x per week voor-koor-door, in groepje, 15 minuten)		
4. L. .	Tenminste AVI E4 op instructie-niveau tijdens eindsignalering.	Leesbladen Veilig in stapjes Leesboekje VLL Veilig & Vlot	Pré-teaching Voor-koor-door Herhaald lezen	<u>Tijdens inloop 's morgens:</u> - préteaching Veilig&Vlot (indien op planning, in groepje, 10 minuten) - préteaching leesboekje (indien op planning, in groepje, 15 minuten) <u>Tijdens BAVI-lezen:</u> ? <u>Tijdens VLL:</u> - woordkaarten van voorgaande kern lezen met Destiny (5x per week, herhaald lezen, individueel, 5-10 minuten) <u>Tijdens inloop 's middags:</u> - leesbladen Veilig in stapjes (3x per week, herhaald lezen, individueel, 10 minuten)	Eindsignalering in week 26	
Vervolgacties:						

Groepsplan: rekenen	Datum: 23 februari
Groep: 3c	Periode: 23 februari – 29 april
Leerkracht: A. en H.	Methode: Pluspunt

Subgroep/ namen	Wat wil ik bereiken? (doel)	Inhoud (middelen, materialen)	Aanpak/ methodiek (hoe bied ik het aan?)	Organisatie (duur, frequentie, wanneer?)	Evaluatie (hoe en wanneer?)	Evaluatie
1. M. L. M.	Over 9 weken draaien de kinderen de cijfers niet meer om zowel met schrijven als met benoemen. Ook kunnen ze de plaats bepalen m.b.v. de getallenlijn	Getallenlijn en losse getallen	Begeleide inoefening en visualiseren	3 keer per week bij de inloop (15 min)	29 april	
2. L.	L. rekt zelfstandig op haar eigen niveau.	Maatwerk en leuk rekenen deel 1	Verkorte instructie en compacting	Iedere dag tijdens de reguliere rekenlessen.		
Vervolgacties:						